

Gabriela Preissová – Její pastorkyňa

Vydalo:

- Nakladatelství Československý spisovatel, Praha 1978, 14.vydání
- Původně napsána jako drama, poté předělána Leošem Janáčkem na operu (v zahraničí obvykle pod názvem Jenůfa), která na rozdíl od předchozí autorčiny hry (Gazdina roba) neměla takový úspěch. Autorka ji poté přepsala do podoby románu.

Způsob vyprávění:

- Vyprávěno v er-formě v minulém čase
- jsou zde časté přímé věty
- vypravěč je mimo děj, je neutrální objektivní a vševědoucí.

Prostor a čas:

Příběh se odehrává na Slovácku na dědině Bystrance na konci 19.století.

Jazyk:

- spisovná čeština
- časté archaismy (drkotnice, chmula, banovat, oštádal, hodoňky, v jašech)
- inverze
- hovorová slova

Smysl:

- ukázat touhu matky zajistit svému dítěti z jejího pohledu šťastný život, protože je schopná i zabíjet
- zobrazit život na vesnici a lásku mladých lidí

Hlavní postavy:

Petrona Slomková (Buryjová)

- říká se jí také Buryjovka nebo kostelnička (spravuje malý kostelíček)
- vdova
- manželka Tóma Buryja
- nevlastní dcera Jenůfka
- vše umí
- je chytrá (na svou dobu až moc)
- ráda si vše zorganizuje sama
- průměrně hezká
- posedlá Jenůfčiným štěstím
- vydělává si krosnařením.

Tóma Buryja

- veselý
- hezký
- ze mlýna
- alkoholik
- rád hraje karty po hospodách
- utrácivý

- nejdříve manželka Jenůfa, poté Petrona, dcera Jenůfka
- opilý se omylem zastřelí puškou do hlavy, když si s ní hraje.

Jenůfka

- dcera Tómy a Jenůfy
- po smrti obou rodičů vychovávaná Petronou
- hodná
- chytrá
- hezká
- čestná
- šikovná
- pracovitá
- její milostný život se točí kolem Štefy a Laci, ale nakonec se vdá za Lacu

Laca (Ladislav) Klemen

- nevlastní bratranec Jenůfky
- chytrý
- hodný
- čestný
- pracovitý
- docela hezký
- odmalička šíleně miluje Jenůfku a ví, že ona je pro něj ta pravá

Štefa (Štefan) Buryja

- bratranec Jenůfky
- hezký
- sukničkář
- rád se napije
- Jenůfku má rád jen pro její vzhled, také proto ji nakonec opustí

Děj

Na dědině Bystrance žije otec Slomek a matka Slomková, kteří mají dvě dcery. Starší Hálka se vdá za německého adjunkta. Mladší Petrona se ke vdávání moc nemá. Když zemře otec Slomek, Petrona se za něj stará o celou chalupu a přilehlé louky. Zamiluje se do mlynářova Tómy, který si ale vezme Jenůfu z jiné vesnice. Ta ale umírá krátce po narození dcerky Jenůfky. Tóma je smutný, ale cítí, že Petrona by Jenůfce byla dobrou matkou. Petrona ho stále miluje a tak si ho, i přes varování matky a sestry, vezme.

Ze začátku jde vše dobře, žijí spolu v Petronině chalupě a Petrona má Jenůfku moc ráda. Chtěla by ale také vlastní dítě, nejlépe chlapce, k Jenůfce do páru, a aby měl ty krásné oči po Tómovi. Tóma se ale vrací do svých původních kolejí a propíjí a prohrává veškeré Petroniny pozemky a jiný majetek. Nakonec se jednou v opilosti omylem zastřelí puškou, když si s ní hraje.

Petrona vidí, že její matka měla pravdu, že ji Tóma přivede do záhuby. Slíbí si, že aspoň Jenůfce musí zajistit v životě štěstí, když ona ho neměla.

Tóma měl ještě bratra, který měl dva syny, Štefu a nevlastního Lacu. Laca má odmalička moc rád Jenůfku. Chodí si s ní hrát a také pomáhá Petroně s hospodařením. Jenůfka ho má taky ráda, ale spíš to bere jako samozřejmost, nebo něco, co se od ní očekává. Potom ale Laca musí na vojnu.

Zrovna, když už se měli skoro brát. Těší se aspoň, že až se vrátí, vezmou se a budou spolu spokojeně žít. Jenůfka se ale mezitím zamiluje do Štefy. Štefa je hezký, mladší a navíc dědí polovinu mlýna. Laca je z toho zdrcený a ví, že Štefa ji miluje jen pro její krásu. Už se mají brát, ale nyní má jít Štefa na vojnu, ale neodvedou ho. Jenůfka je šťastná, ale Laca zuří. Opravdu strašně miluje Jenůfku a nemůže snést skutečnost, že ji dostane ten povrchní Štefa. Ví, že by s ním nebyla šťastná, navíc Štefa hodně rozhazuje. Petrona z toho taky nemá radost, celou dobu chce dát Jenůfku Lacovi a Štefu nenávidí, vidí, že by to dopadlo jako s ní a s Tórou.

Laca už to nemůže vydržet, chce Jenůfku políbit a přitom ji pořeže tvář nožem. Vypadá to, že to byla nešťastná náhoda, ale Laca to udělal schválně. Štefa už teď Jenůfku nechce.

Jenůfka se nyní musí skrývat v chalupě, protože se Štefou čeká dítě. Ostatní si myslí, že jela pracovat do Vídně. Narodí se chlapeček Štefek, který se ohromně podobá Štefovi. Jenůfka je hrozně zdrchaná a je smířená s tím, že už ji v životě nic hezkého nečeká, když ji Štefa nechal. Petrona se proto rozhodne, že ještě poprosí Štefu, aby si Jenůfku tedy vzal, aby nebyla ostuda kvůli dítěti a aby byla Jenůfka šťastná. Štefa ji už ale nechce, prý se jí bojí a navíc má jinou.

Potom se ale vrátí Laca ze světa a stále o Jenůfku stojí. Když se ale dozví o dítěti, je to pro něj překážka. Petrona mu tedy namluví, že dítě zemřelo, že Jenůfka je z toho hrozně smutná, ale že mu ji dá. Jakmile Laca odejde, vezme dítě, utopí ho v ledovém potoce a nechá ho tam zmrznout. Jenůfku namluví, že spala pár dní, že dítě zemřelo a už je řádně pochováno.

Jenůfka je smutná, svého chlapečka opravdu milovala. Laca ji žádá, aby si ho vzala. Ona mu řekne, že když mu nebude vadit, že už není hezká a lásku mu taky nemůže nabídnout, tak si ho klidně vezme, jestli jí takovou chce. Laca ji chce, líbí se mu celá, taková jaká je i s jizvou.

Petrona se ale trápí z té vraždy a začíná bláznit.

V den svatby, když jim ostatní blahopřejí najednou někdo v potoce najde zamrzlé dítě. Jenůfka v něm poznává svého Štefka. Je zdrcená. Lidé si myslí, že ho zabila sama, ale Petrona se ke svému činu přiznává a je odvedena. V chalupě zůstává jen Laca s Jenůfkou. Jenůfka chce, aby se s ní Laca nezhazoval, že má v životě smůlu a nechce, aby jí měl kvůli ní i on. Laca ji ale nechce opustit. Teprve teď Jenůfka pochopí, že Lacu opravdu miluje a vždycky bude.

Petrona je odsouzena jen na dva roky vězení, protože se nad ní lidé smilují a dosvědčí jí, že to udělala v záchvatu pomatení smyslu.

Když ji propustí, všichni tři se odstěhují daleko do nové chalupy, kde nikdo nezná jejich minulost a mohou tak začít nový život. Petrona se už ale, Laci a Jenůfky vytouženého, synka Lacka bohužel nedožije.

Hodnocení:

Kniha se mi moc líbila, děj měl spád, bylo to docela zábavné a poučné. Také jsem ráda, že to skončilo relativně dobře.